Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Valdemar Thomsen gør op
Ophav:
Ressourcetype:
Ressourcetype:
Oprindelsesdato: 1941

Emne: Partiprogram, partiprogrammer, program
Opstilling: DA-småtryk. Politik 4
Relateret:
Relateret:
Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Bilag til Fælleskorrespondancen Nr. 234, d. 23. Juli 1941.

-6 6 1982

Valdemar Thomsen gør op.

Under Behandlingen af Tillægsbevillingsloven har det gennem Aarene været Skik, at samtlige Partiers Ordførere førte en Generaldebat ved Samlingens Afslutning. Regeringspartierne var tavse i Aar, og kun *Vald. Thomsen* benyttede Lejligheden til at holde følgende Tale, der blev paahørt med stigende Opmærksomhed fra Tingets øvrige Medlemmer:

Det er en gammel Tradition, at der ved Tillægsbevillingslovens tredie Behandling finder en Generaldebat Sted. Regeringspartierne føler aabenbart ikke Trang til at sige noget ved denne Lejlighed, men det forhindrer formentlig ikke andre, der har noget paa Hjerte, i at fremkomme med det.

Mand og Mand imellem diskuteres der i denne for vort Land saa skæbnebestemmende Tid Problemer, der ellers under normale Forhold kun sjældent skænkes en Tanke. Af det, Interessen samler sig om, er Spørgsmaalet om Forfatnings- og Styreform, et af de mere fremtrædende. Besidder Folkestyret, spørges der, saa megen Sundhed og Kraft, at det kan overvinde den Krise, det er inde i, og gøres der, spørges der videre, fra ansvarlig Side, det vil sige fra Regeringens og Rigsdagens Side, noget alvorligt for at underbygge Troen paa og Tilliden til Folkestyret?

Samarbejdet mellem de store Partier har nu staaet paa et Aars Tid, og derfor kan der være Grund til ved denne Lejlighed og ud fra de mange Grundlovstaler at se lidt nærmere paa, hvilken Betydning Regeringspartierne tillægger det, der oprindelig er Kendetegnet paa Folkestyret: Aabenhed i Behandlingen, Kontrol med afgørende Beslutninger, Respekt for andres Meninger, alt Hemmelighedskræmmeri bandlyst. For at faa Klarhed over dette, vil det være nyttigt nærmere at betragte Formen for det politiske Arbejde dels i, dels uden for denne Sal, og jeg vil derfor i det følgende i nogenlunde kronologisk Orden fremdrage Eksempler, der nærmere belyser Spørgsmaalet.

Til Indledning vil jeg omtale en lille Begivenhed, som taler sit tydelige Sprog, og som Pressen for øvrigt benyttede til et Overfald paa Bondepartiet — ikke fordi Overfald er noget usædvanligt fra de Organer, der vil gaa for at være Venner af politisk Frihed, men fordi der til dette Tilfælde, jeg her vil nævne, knytter sig Omstændigheder, der ikke er Folketinget uvedkommende. Forud for Hans Majestæt Kongens Fødselsdag var det Systempressen meget om at gøre at fremstille Bondepartiet, Rigsdagsgruppen, som Folk, der vilde Dynastiet til Livs, som Rane Jonsen og lignende af den Tønde. Saa vidt jeg erindrer, kunde man præcis angive den nøjagtige Dato for et Kupforsøg, som Bondepartiet skulde deltage i, alt sammen som sædvanligt arrangeret med det for Øje at tjene en partipolitisk Skilling og uden smaalige Hensyn til, at man ved, at alle her i Landet uden Undtagelse, bortset fra en lille Klat Kommunister, ærer og agter Kongen.

Kongen, vort største Aktiv.

Under disse Omstændigheder og i Betragtning af den særlige Begivenhed, som Kongens 70 Aars Fødselsdag var, fandt Bondepartiet det rigtigt at markere vort Standpunkt, bl. a. for at ingen med Føje kunde mene, at en bestemt Del af den danske Bondestand ikke vilde være med til at fejre Kongen. For at fastslaa, at der trods alt dog var noget, tilmed noget meget betydningsfuldt, som vi Danske staar samlet om, affattede min Gruppe et Forslag til Beslutning, der lød —:

»Folketinget beslutter at bemyndige Tingets Formand til paa Kongens Halvfjerdsaarsdag at overbringe Hans Majestæt Tingets Lykønskning med Løfte om, at hele Folket — som Skik var gennem 1000 Aar — trygt overlader til Hans Majestæt at træffe de Beslutninger, som Hensynet til Nationens Fremtid nødvendiggør.«

Som man maaske vil erindre, kom Forslaget ikke til Behandling, og det til Trods for, at der i vidt forskellige Kredse i vort Folk er givet Udtryk for en sikker Forvisning om, at Kongen ene af alle under de nuværende Forhold havde Mulighed for at sikre Nationen en ærefuld og god Plads i det nye Europa. Jeg kan i denne Forbindelse henvise til, at Madsen-Mygdal i sin Hyldest til Kongen bl. a. udtalte, at han følte sig overbevist om, at Kong Christians personlige Indsats under vigtige Afgørelser vilde indtage en højtæret Plads i det danske Folks Historie, og at vort største Aktiv, maaske det eneste, der nu for Alvor vejer noget, sagde Madsen-Mygdal, er Kongen. Jeg kan ogsaa henvise til, at Det radikale Venstre, vore tidligere Republikanere, ved deres Landsmøde forleden bl. a. udtalte: Der er en Mand, som alle i vort Land ser hen til, vor Konge.

Regeringens Fortielses- og Mistænkeliggørelses-System.

Alle, som deler disse rigtige Anskuelser, og som kender noget til Kongens Indsats i August 1914 og i April 1940, maatte, skulde man synes, finde det rimeligt, om Folketinget ved en saa ekstraordinær Lejlighed bragte Hans Majestæt sin og hele Folkets Tak under lidt andre Former end de sædvanlige. Men om Forladelse, det Forslag, vi havde stillet, kom ikke til Behandling, og dets Ordlyd kom end ikke til Tingets Kundskab. Ritzaus Bureau og Radioavisen bragte Formandens motiverede Afvisning, medens man rent ud nægtede at oplyse noget om Forslagets Indhold. Dermed var der selvfølgelig leveret Stof til Mistænkeliggørelse i Pressen. En saadan Fremgangsmaade staar, forekommer det mig, ikke særlig godt til den Kærlighed, som man, naar det gælder Ord, synes at nære til Folkestyre og politisk Frihed.

Noget helt nyt i den nuværende Situation — altsaa Situationen efter 9. April i Fjor —, og som peger i samme Retning, er, at Regeringen nu blankt afviser Forespørgsler, som ikke passer i dens Kram, selv om de er nok saa betimelige. Denne, som man mente hævdvundne, parlamentariske Skik ser man fuldstændig bort fra, hvilket kun kan opfattes som en direkte Haan mod Oppositionen og en oplagt Tilsidesættelse af Grundlovens § 61.

Jeg skal ikke her komme ind paa den Række af Forespørgsler, som Regeringen har afvist, fordi den ved, at en kompakt Majoritet staar til dens Raadighed, men nøjes med at omtale en enkelt, den, som Bondepartiet i Februar Maaned stillede til Statsministeren vedrørende en af Handelsministeren fremsat Udtalelse om en Opskrivning af Kronens Værdi. Om dette Spørgsmaal var der gennem lang Tid talt vidt og bredt, ikke alene, som sagt, af Handelsministeren, der som kgl. Bankkommissær spiller en særlig Rolle i dette Forhold, men ogsaa af fremtrædende Rigsdagsmænd — bl. a. har, som man vil vide, Hr. Christiani gjort sig særlige Anstrengelser for at vinde Gehør for Tanken, en Tanke, der, som man vil huske, paa Forhaand havde Nationalbankdirektør Bramsnæs' Velsignelse. Og heller ikke Pressen holdt sig tilbage paa det paagældende Tidspunkt. Det synes altsaa, som om dette for hele Befolkningen afgørende Problem maatte diskuteres alle andre Steder end netop dér, hvor det hørte hjemme, her i Folketinget.

Kapitalvenlig, landbrugsfjendtlig Politik.

Statsministerens intetsigende Motivering for Afvisningen, som tilmed ikke kan staa for en nærmere Vurdering, interesserer mig ikke. Det gør derimod det, som var Afvisningens egentlige Aarsag: Faren for gennem en Drøftelse af Spørgsmaalet og de Omstændigheder, som knytter sig dertil, at faa afsløret Regeringens kapitalvenlige og landbrugsfjendtlige

Landbrugspolitik, en Afsløring, som langtfra vilde pynte paa Folkestyret eller rettere sagt Systemet Staunings officielle Repræsentanter. Det var denne Tendens, som var særlig typisk i Perioden fra 1929 til 1939, og man faar en vis Mistanke om, at den endnu gør sig gældende trods Samlingsregeringen og trods, eller maaske snarere paa Grund af den højt priste, specielle danske Form for demokratisk, parlamentarisk Stemmekøbspolitik.

Beviset for, at det forholder sig, som jeg nu svagt har antydet, har vi for det første i visse Omstændigheder under Handelsforhandlingerne med Tyskland, og for det andet i den Forfølgelse, som Partipressen, støttet af Storfinansen og af ondsindede Kræfter her paa Rigsdagen, har iværksat mod Kredse inden for Landbruget, som er klar over, hvor det bærer hen, hvis visse Dele af Regeringen og dens Hjælpere faar Magt, som de har Agt. At Hr. Bramsnæs og ligesindede tilstræber en Valutapolitik svarende til 20-ernes, kan der begribeligvis ikke være delte Meninger om, og derfor var det i høj Grad betimeligt, at Madsen-Mygdal i Efteraaret advarende omtalte denne som en ansvarsløs Kronehævningspolitik, der to Gange har bragt Ulykke over Landet. Men det generer aabenbart ikke Hr. Bramsnæs og hans fine Venner.

Da Landbrugsraadet blev kompromitteret.

Hvad angaar de Handelsforhandlinger, der fandt Sted i Fjor, er det fastslaaet, at der, til Trods for, at Prisen paa Landbrugseksporten da laa meget lavt, fra betydende Side blev gjort Forsøg paa at holde Prisen nede, ja saa langt nede, at det vilde have medført yderst fattige Kaar for danske Landmænd. Forsøget mislykkedes, men det er beskæmmende, og det er kompromitterende for saavel Regeringen som Landbrugsraadet, at Forslaget om anstændige Priser paa Landbrugsprodukter blev fremsat ikke fra dansk, men fra tysk Side. Forhaabentlig er der nu sat en Stopper for, som Tilfældet var under Forhandlingerne med England, at danske Landbrugsprodukter kan borttuskes paa en saadan Maade, at Pengemagten og Lediggangen favoriseres paa Landbrugets Bekostning. For at disse Forhaabninger kan gaa i Opfyldelse, vil det imidlertid være nødvendigt, at Landbrugernes Sammenslutning og Erhvervsudvalget ikke mister sin Slagkraft.

Sandheden:

Prisforhøjelsen skyldes Knud Bach.

Sandheden er nemlig den, at de nu gældende forholdsvis gunstige Priser bl. a. skyldes en udholdende og maalbevidst Indsats fra L. S.'s Side. For at skaffe Landbruget Produktionsprisen for sine Varer søgte Knud Bach for snart tre Aar tilbage Føling med indflydelsesrige Kredse i Tyskland, og glædeligvis viste det sig under Handelsforhandlingerne, at Kravet om Produktionsprisen har vundet Forstaaelse hos de tyske Forhandlere, som allerede fremhævet, ikke fordi Regeringsudvalget gjorde sig Anstrengelser i saa Henseende. De officielle danske Forhandlere fremhævede nemlig, at det afgørende for Landbruget ikke saa meget var Prisniveauets Højde som det, at vi til Gengæld for vore Landbrugsprodukter kunde faa Raavarer, Halvfabrikata og Færdigvarer til billige Priser.

Knud Bach var i 1938 indbudt til Bondedagen i Goslar. I Fjor var han indbudt til et Besøg i Tyskland den 15. April. Paa Grund af Besættelsen undlod han at rejse. Beslutningen om at vente til senere tog han efter at have forhandlet med Landbrugsraadets Præsident. Til Trods herfor gik der gennem Venstrepressen lange Historier om Knud Bachs paastaaede Udenlandsrejse, og vel at mærke, uden at det for Knud Bach var muligt at faa Løgnehistorien dementeret. Denne lumpne Optræden, som enkelte endnu maaske erindrer, gav Anledning til, at Bondepartiet stillede en Forespørgsel til daværende Minister Hauch, men — meget betegnende — uden at faa den besvaret. Naar Løgn og Mistænkeliggørelse specielt bringes i Anvendelse over for Landbrugernes Sammenslutning og Bondepartiet, skyldes det sikkert den Omstændighed, at Landbrugernes Sammenslutning saa afgørende har krydset Storfinansens og dermed Partipressens Planer om at forringe Landbrugets Eksistensmuligheder.

Smædeskriverne straffes.

Efter at saavel Landbrugernes Sammenslutning som Bondepartiet gennem Sagsanlæg forsøgte at faa de værste Skraalhalse til at fremkomme med Beviser for deres ærerørige Sigtelser, er der blevet nogenlunde Ro. Det er naturligvis ogsaa ubehageligt for de Herrer, som tidligt og silde taler om værdig og korrekt Optræden, at blive idømt Straf for deres løse Mund, navnlig efter at det selv i de lukkede Retsmøder har været umuligt for dem at overbevise Dommerne om deres Uskyld og gode nationale Hensigter. Et af Løgnejournalistikkens Udslag er en Meddelelse i Venstrepressen om, at der i Erhvervsudvalget kun staar 400 Mejerier, og at Formanden for Erhvervsudvalget har tilkendegivet, at han har ønsket at trække sig tilbage. Heroverfor meddeler Formanden, at der staar over 600 Mejerier i Erhvervsudvalget, og at han ikke saa meget som har tænkt paa at trække sig tilbage. Men tro endelig ikke, at de paagældende Blade gør Afbigt. Noget saadant hører aabenbart ikke med til korrekt og værdig, for ikke at sige anstændig Optræden.

Det var et lille Indblik i de Metoder, som det saakaldte Folkestyre inden for og uden for disse Mure finder det forsvarligt og formaalstjenligt at bringe i Anvendelse. Dertil kommer, at Regeringen trods Pengerigeligheden ikke tør røre ved Renten, og at man staar magtesløs overfor ikke alene Arbejdsløsheden, men ogsaa over for Mangel paa Arbejdskraft.

Folkestyret i Forfald.

Endnu et lille Billede fra Dagliglivet, der belyser den Respekt, man i Praksis nærer for de højt priste personlige og politiske Frihedsgoder. Et fremtrædende Medlem af Tinget mistede for kort Tid siden et godt Ben i Nationalbankens Repræsentantskab, aabenbart kun fordi han benyttede sin personlige Frihed til at give Udtryk for en selvstændig Mening, som ikke var Regeringen tilpas. Det almindelige er jo ellers ikke at straffe ved at fratage, men at belønne Medløbere og Partigængere. Det er sikkert det, som Indenrigsministeren tænkte paa, da han i sin Grundlovstale antydede, at Folkestyret er i Forfald, fordi man er optaget af gennem politisk Indflydelse at rage til sig af Fordele paa sine Medmenneskers Bekostning uden Hensyn til Landets Interesser.

Der skal unægtelig meget til, for man faar Øjnene op og ser, hvor det bærer hen. Da jeg i 1934 fra denne Plads fremsatte en noget tilsvarende Udtalelse, var man her i Huset med Hr. Krag i Spidsen færdig at rive Hovedet af mig. Naar man nu tager alt det, som jeg her har nævnt, i Betragtning, forstaar man formentlig ogsaa, at Folkestyret er og maa være i Krise. Men man — det vil sige alle dem, der *vil* se, forstaar tillige, hvor Ansvaret for denne Tingenes Tilstand bør lægges.

Det er ikke Bondepartiets Skyld, at der ikke forlængst er gjort noget alvorligt for at komme bort fra Stemmekøb, Bengnaveri og ind paa en renere Linie i Lovgivning og Administration for derved om muligt at gøre Folkestyret jævnbyrdigt med andre Styreformer. Mit personlige Standpunkt gav jeg her i Tinget Udtryk for allerede i 1934 med følgende Udtalelse: Vi længes efter af vore Statsmænd at føres ind paa en stærkere Linie, der helt og fuldt skal drages paa dansk Grund i Fortsættelse af dansk Historie og i inderlig Overensstemmelse med dansk Folkeejendommelighed og dog i Samklang med det nye, der rører sig i Verden omkring os. Dette Standpunkt vedkender jeg mig den Dag i Dag.

Men ikke det for Helhedens Skyld havde været bedre at følge en saadan Anvisning fremfor at spilde Tiden med Forsøg paa at konsolidere Partiernes og Partipavernes Magt. Det, man kalder Folkestyre, er blevet til Fagforeningsdiktatur, og Tanken er nu, at dette Diktatur ved Venstres og de Konservatives Hjælp skal komme over Vanskelighederne, saa det ved første Lejlighed kan begynde

paa en frisk. I en saadan Situation er der Brug for et Parti, der som Bondepartiet vil arbejde videre for rene Linier, for Landbrugets Ligestilling og Anerkendelse af den danske Bondestand som det folkelige og erhvervsværdibevarende Element i vort Land. Danske Bønder, der vil tænke sig om, vil forstaa, at et System, hvis mest fremtrædende Egenskab er Stemmekøb, vil betyde en økonomisk Trusel, netop mod dem, fordi Stemmekøb skal betales, og fordi de af Erfaring ved, at det er Bonden, der gennem Valutarov o. lign. er udset til at skulle lægge Ryg til.

— „Venstremand ... Ja eller Nej?"

Under disse Omstændigheder er det godt gjort, maa man sige, at Venstres Ungdom, der i det væsentlige bestaar af unge fra Landet, kan narres med til at frede om et System, der gennem Aar har pint og plaget Bondestanden. Venstres Ungdom — uden Sammenligning Landets største Balforening — er efter sin egen Mening Folkestyrets og den personlige og politiske Friheds særlige Vogter. »Vi gaar foran og baner Vej«, hed det forleden i Formandens Aarsberetning, og man forstaar, at Vejen skal banes ved personlig Forfølgelse af politiske Modstandere. Formanden pralede nemlig med, at Landbrugets faglige og økonomiske Organisationer efter Anbefaling af Venstres Ungdom har »skiftet de Folk ud, der stod som Repræsentanter for L. S. og Bondepartiet«, hvilket har været en Tilfredsstillelse for Venstres Ungdom. Altsaa: Er du Venstremand — ja eller nej? Hvis nej, saa herut, ikke alene af Politik, men først og fremmest af Landbrugets faglige og økonomiske Sammenslutninger.

Dette er et yderligere Bevis paa, for det første, at Folkestyret er blevet en Karikatur af sig selv, og for det andet, at Magthaverne bag Kulisserne forstaar at udnytte og misbruge den forhaandenværende Situation paa den skammeligste Maade. Desværre — det maa indrømmes — er der i denne forvirrede Tid Bønder, der ikke synes at forstaa, hvilken Rolle Storfinans og Partipresse har udset dem til. Endnu er der en Del, som lader sig blænde af Løgne og ondsindede Beskyldninger og af den Grund lader sig friste til at falde Kolleger i Ryggen og til at ødelægge deres egne Organisationer samtidig med, at andre ruster sig til Tænderne, parat til paany at udbytte dem.

Noget mere forrykt end at tro, at danske Bønder for personlig Vindings Skyld skulde kunne svigte selve Landets Interesser, kan vanskeligt tænkes. Hvis den Slags Folk eksisterer — jeg tvivler paa, at de overhovedet eksisterer —, ja, da maa de langt snarere søges i de Kredse, der til Dato har forstaaet at mele deres egen Kage og fortsat gnaver deres Ben uden Hensyn til, at de derved bringer Landets Selvstændighed i Fare.

Man hører saa ofte udtalt Bekymring for Folkestyrets Fremtid, derimod sjældent en klar Erkendelse af de faktiske Forhold. Men ogsaa her gælder det: Ingen Regel uden Undtagelse. Handelsministeren udtalte ved et 15. Juni Stævne ifølge konservative Blade, at Folkestyret befinder sig i en alvorlig, ja, maaske kritisk Situation, og at det gælder om at bevare det af det gamle, der er godt og værdifuldt, og supplere det med de nye Tanker og Ideer, der passer med vor Mentalitet.

Stemmekøb og Tossegodhed.

Det, der først og fremmest maa likvideres, er Stemmekøbspolitik og alt det, der — som Indenrigsministeren sagde i sin Grundlovstale — svækker Fremdrift og Selvopholdelsesvilje, fordi Humanisme og Godhed er ved at blive til Tossegodhed.

Hvis Bekymringen for Folkestyret er ægte, da tror jeg ærlig talt, det vilde være mere nyttigt, om den gav sig Udtryk i Handling i Stedet for i Ord og i uværdige parlamentariske Metoder. Ogsaa paa det sidstnævnte har vi set en Prøve. Jeg tænker her paa et Optrin, der fandt Sted her i Tinget i Forbindelse med Anmeldelse og Forelæggelse af et rent praktisk Forslag fra Bondepartiet, og nævner det ikke alene, fordi den Optræden, der fandt Sted, parlamentarisk set var uanstændig — for saa vidt godtgør det Berettigelsen af det, jeg har sagt om Folkestyrets Forfaldstegn —, nej, det alvorlige og det for Tinget kompromitterende ligger i, at der aabenbart endnu er en Del ærede Medlemmer, der finder det forsvarligt, værdigt og korrekt at lade Statsministeren sige eet og selv gøre det stik modsatte. Det gør man nemlig, naar man forsøger at mistænkeliggøre Mænd, der faktisk og praktisk deler de Anskuelser, som Statsministeren højtideligt proklamerer. Jeg ved ikke, om Forgrinerne her i Huset forstaar, at der er mere end een Form for højt Spil. Hvis det skulde være Tilfældet, maa jeg forbeholde mig at komme tilbage til dette Spørgsmaal ved en senere Lejlighed.

Husmændenes Særbeskatning.

Hvad angaar det forløbne Aars Arbejde, kunde der ved denne Lejlighed være Grund til en nærmere Omtale af Smørordningen, der virker som en Særbeskatning, navnlig af Husmændene, til Fordel for Velhaverne, af Skattebestemmelser, der i Strid med Ret og Rimelighed gaar ud paa, at de Tvangssalg af Besætning, der foregaar, skal henregnes til skattepligtig Indtægt, af den udvidede Brugsforeningsbeskatning, af Omsætningsskatten, der virker som Straf for at sætte Børn i Verden, af Statsministerens og Landbrugsministerens Overtrædelse af gældende Love og adskilligt andet. Jeg skal imidlertid, hvor fristende det end kunde være at komme ind paa det, afstaa herfra og vende mig mod Regeringens udenrigspolitiske Linie og det, som har Tilknytning til den.

Teaterdirektøren skal bekæmpe Arbejdsløsheden.

Paa dette Omraade er det ikke nogen helt almindelig Udvikling, Regeringen og dens Partier har gennemgaaet. Samlingspartiernes og Pressens oprindelige Standpunkt var det, som Christmas Møller gav Udtryk for for et Aars Tid siden ved Kødstævnets Aabning i Fredericia og ved utallige Møder Landet over. Christmas Møller berømmede her Statsministeren for at have skabt et Samfund af Orden og Ligelighed, som vi længes tilbage til. Fagforeningernes Betydning for Folkets Fremgang mente Christmas Møller at maatte vurdere meget højt, og han følte sig rolig ved, at Kampen mod Arbejdsløsheden førtes under Statsministerens personlige Ledelse. Som et Kuriosum — eller som en Falliterklæring, hvad man nu vil — nævner jeg i Forbigaaende, at Ledelsen af dette nu er overdraget — ja, tænk engang! — en Teaterdirektør, men maaske Tingets Medlemmer ogsaa føler sig rolige ved det.

Statsministeren selv var i Fjor rørt over den megen Virak, der blev ham til Del, og spurgte forarget, hvad det mon kunde være, som visse formastelige havde antydet, der trængte til Genrejsning her i vort Land. Som man sikkert husker, var Bondepartiet af diametral modsat Opfattelse af det, Christmas Møller docerede, med det til Følge, at vi kom i skarp Opposition til Regeringen, og at vi i 8 Punkter formulerede et Arbejdsprogram, der for os fremdeles har fuld Gyldighed.

Statsministeren deler vore Anskuelser, men vi var et Hestehoved foran.

Noget af det sidste, vi har at holde os til med Hensyn til Regeringspartiernes Standpunkt, er den Tale, som Statsministeren for kort Tid siden holdt i Studenterforeningen. Denne Tale staar til det oprindelige Standpunkt som Ild til Vand og er et Udtryk for, at Statsministeren nu, hvis der ellers ligger Alvor bag det, deler de Anskuelser, som vi umiddelbart efter 9. April i Fjor gjorde os til Talsmænd for. Naa, det er for Resten ikke noget nyt, at vi, hvad Logik og Forudseenhed angaar, er mere end et Hestehoved foran andre; derfor er det vel ogsaa i sin Orden, at vi skal kanofles.

Statsministerens Tale i Studenterforeningen gaar jeg ogsaa ud fra maa opfattes som en Programerklæring fra Regeringen, og den fik, saa vidt jeg bemærkede, bortset fra lidt Surmuleri over en enkelt Passus, udelt Tilslutning fra hele Regeringspressen. Jeg forstaar ærlig talt ikke, hvad Grunden kan være til, at saa aktuelle og saa vigtige Udtalelser af Statsministeren, aktuelle og vigtige, sær-

lig nu med de sidste Dages Begivenheder som Baggrund, ikke fremsættes paa Rigsdagen — Rigsdagen, som maa være det rette Forum —, men i Studenterforeningen.

Nu vil det selvfølgelig føre for vidt at anføre udførlige Citater, men for om muligt at faa fuld Klarhed over Problemet, vil jeg fremdrage visse af Talens Hovedpunkter, saaledes som jeg har opfattet dem. Statsministeren vil jo faa Lejlighed til at rette eventuelle Misforstaaelser og til, om han finder det paakrævet, nærmere at uddybe et og andet. Statsministerens Tale gik bl. a. ud paa, at noget nyt er i Færd med at udvikle sig, noget, der ogsaa melder sig som politiske Opgaver, at Tyskland som den centrale Magt i Europa vil angive visse Hovedlinier af kulturel og økonomisk Art, at Tyskland har Planer, der sigter efter en blivende europæisk Nyordning, som vil kræve Samarbejde, og at Linien for dette Samarbejde vilde være den fra Tyskland kendte Planøkonomi.

Om dette sidste Punkt sagde Statsministeren, at det sikkert rummer betydelige Fordele fremfor den Planløshed, som har været raadende hidtil som Bestanddel af det liberalistiske Samfund, der i udpræget Grad bygger paa Egoismen. Med Hensyn til Nyordningen i øvrigt mente Statsministeren, at den tyske Planøkonomi tænktes praktiseret gennem langtrækkende Overenskomster, som bestemmer, at vi her i Danmark aftager tyske Raastoffer og Industriprodukter mod til Gengæld at levere Landbrugsprodukter og andre Varer.

Opmuntrende for mig er det, hvis jeg lige maa have Lov til at indskyde det, at jeg for Aar tilbage fra denne Plads gjorde mig til Talsmand netop for en saadan Udvikling. Nu kan enhver se, hvilken Betydning det vilde have haft, om vi frivillig i god Tid var slaaet ind paa en saadan for vort Land naturlig Handelspolitik.

Der tænkes sikkert, sagde Statsministeren videre, paa en Arbejdsdeling i Europa, og for saa vidt den bliver fornuftig og hensynsfuld, er der ikke deri Anledning til Indsigelse, da Meningen vil være den at give Tyskland og de med Tyskland samarbejdende Lande Produktions- og Omsætningsmuligheder, som kan fremme en Højnelse af Levevilkaarene.

— „Nuvel, saa driver vi Planøkonomi."

Hvordan tog nu Venstres Presse paa en Tale, som maa siges at være et Slag lige i Synet paa alle Liberalister? Meget roligt og fornuftigt. Kommentarerne f. Eks. i »Aarhus Amtstidende«, der er et af Venstres førende Blade, gik ud paa, at Statsministerens Tale i store Træk gav Udtryk for, hvad der er Enighed om, at Danmark vil tilpasse sin Erhvervsøkonomi og Udenrigspolitik efter Realiteter og ikke efter Stemninger og Øøglebilleder. Ja, tænk, det var ellers nærmest det Indtryk, man fik i Fjor. Kræves der Planøkonomi af os, skrev »Aarhus Amtstidende«, nuvel, saa driver vi Planøkonomi, og saa snart vi rigtig er klar over, hvilken Vej Vinden blæser, sætter vi alle vore Sejl til. Ogsaa »Aarhus Amtstidende« indser aabenbart, at Planøkonomi er at foretrække fremfor liberalistisk Planløshed.

Jeg forstaar bare ikke, hvad Meningen under disse Omstændigeder kan være med at oprette en liberal Skole, et liberalt Kursus og spilde Tiden med Snak om den kære, afdøde Liberalisme. Naar Liberalismen ikke passer for den moderne Tid i Modsætning til Tiden for 100 Aar siden — og det synes jeg, det var rimeligt, om ogsaa Venstres Ungdom fik forklaret —, skyldes det simpelt hen den enorme tekniske og videnskabelige Udvikling, der har fundet Sted. I Tiden omkring Liberalismens Gennembrud var Produktionskraften ringe, og derfor var Kræfternes frie Spil, som man siger, Forudsætningen for en højere Levefod. Nu efter Dampmaskinens, efter Elektro- og Forbrændingsmotorernes Opfindelse, nu da en enkelt Mand kan fremstille lige saa mange Enheder af Forbrugsgoder som tidligere Tusinder af Mænd, da er det blevet en Nødvendighed med System i Fordelingen, og det vil sige, at Planøkonomi maa afløse Kræfternes frie Spil. Liberalismens Tid vil komme igen, siger dens Tilbedere. En saadan Tanke er der kun Mening i, hvis Udviklingen kan skrues tilbage. Det er der ingen, der tror paa, og derfor vilde meget være vundet, om man, om ogsaa Venstre vilde forstaa, at vi nødvendigvis maa acceptere den ny Tids Tanke, og der er jo slet ingen Ulykke i, som Statsministeren udtrykte sig i Studenterforeningen, at Linien i Fremtidens Arbejde vil være den fra Tyskland kendte Planøkonomi.

Tysklands Planer rummer intet Krav udover Statsministerens Tilsagn.

I »Aarhus Amtstidende«s ledende Artikel, som jeg et Øjeblik endnu maa opholde mig ved, fremhæves, at Statsministerens og Rigsminister Goebbels' Udtalelser, der blev fremsat næsten samtidig, falder ret nøje i Traad med hinanden, og — det vil jeg gerne bede ærede Medlemmer bemærke — at Tysklands Fremtidsplaner intet Krav rummer ud over Statsministerens Tilsagn.

Hvad gaar da Tysklands Planer efter Rigsminister Goebbels' Mening ud paa? Det maa dog under de forhaandenværende Omstændigheder have sin store Interesse at vide lidt om det. Hvad gaar de ud paa? Dette at Tyskland gør Krav paa at være den førende Magt i Europa med Hensyn til Militærpolitik, Erhvervspolitik, Møntvæsen og Udenrigspolitik. Disse Krav har, mener altsaa »Aarhus Amtstidende«, Statsministeren accepteret for Danmarks Vedkommende med Tilslutning fra Regeringspartierne.

Maa jeg tilføje, at jeg ikke fremhæver alt dette for at faa en egentlig Generaldebat om Spørgsmaalet, men for at give Statsministeren Lejlighed til over for Rigsdagen og over for Offentligheden klart og koncist at præcisere Regeringens og Regeringspartiernes Standpunkt. Endelig ønsker jeg med det, jeg nu har sagt, som Baggrund, at anbefale Regeringen og dens Presse, at de for Fremtiden afstaar fra enhver Form for Mistænkeliggørelse af Landsmænd, og at de holder sig i passende Afstand fra de Mænd, der paa lukkede Møder Landet over søger at gøre sig interessante, til en Slags nationale Helte, paa en Maade, der staar i den mest skærende Modsætning til Regeringens officielle Erklæringer. I Reglen drejer det sig mest om uansvarlige politiske Undermaalere, der føler, at de er blevet overset, og som i al Forvirringen øjner en Chance for at vinde Berømmelse og maaske tjene Penge ved at rejse rundt og æreskænde Landsmænd, ved i Fjor at synge for ved Alsang og ved i Aar at være Forgængere ved Algang.

Dette Uvæsen med Æreskænderi maa for Landets Fremtids Skyld likvideres, og det kan ikke ske for hurtigt, efter at Regeringen utvetydigt har taget sit Standpunkt.

Nu maa det uigenkaldelig være Slut ogsaa med at udnytte og misbruge Folkets mest dyrebare Følelse, Kærligheden til Fædrelandet, til Fremme af rent personlige og partipolitiske Formaal. Man kan være for eller imod den nye Ordning, som Statsministeren skitserede i Studenterforeningen, for eller imod, at værdiskabende Arbejde afløser Guldet som Grundlag for vor Økonomi, men man kan ikke som ærlig dansk Mand være begge Dele paa en Gang.

Konsekvensen af Regeringens Erklæring.

Det vil nemlig være at spille Hasard med Landets mest vitale Interesser, og derfor vil jeg til allersidst sige til Regeringen, at en af Betingelserne for, at vi i Bondepartiet — og sikkert mange med os — kunde tænke os at støtte Regeringen paa dette Omraade er, at den fuldt ud drager Konsekvensen af sin egen Erklæring og sit eget Tilsagn.

Hermed sluttede Forhandlingen. Statsministeren havde intet at svare Valdemar Thomsen!

Konrad Jørgensens Bogtrykkeri, Kalding.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk